

VOORWOORD

Met genoegen bieden wij u het jaarverslag 2001 van de Stichting "Zevenaar Ondersteunt Mátészalka" (ZOM) aan.
In het jaarverslag geeft het bestuur inzicht in de activiteiten en een financieel verslag.

2001 was voor de ZOM een zeer bewogen jaar met veel nieuwe contacten en activiteiten die moeten leiden tot een nog intensievere band tussen Mátészalka en Zevenaar. Het was een jaar met veel hoogtepunten. Diverse bezoeken aan Mátészalka, uitwisselingenprojecten van leerlingen, de bouw van de woon/werk boerderij voor gehandicapten, opstellen van een projectplan voor de tweede fase van het gehandicaptenproject, goederentransporten en het zoeken naar sponsors om de plannen te kunnen realiseren.

Delegaties uit Zevenaar hebben in april, september en november Mátészalka bezocht. Tijdens het bezoek in september heeft onze nieuwe burgemeester drs. J. de Ruiter kennis gemaakt met Mátészalka en de delegaties van de andere partnersteden van Mátészalka uit de Oekraïne, Roemenië en Italië. Teven werd de Satzmo Expo bezocht.

Veel ondersteuning hebben wij het afgelopen jaar gekregen van de Gemeente Zevenaar. In mei heeft de heer drs. R. P. H. Oudenhoven afscheid genomen als burgemeester van Zevenaar. De ZOM is hem bijzonder veel dank verschuldigd voor zijn inzet en ondersteuning. Wij hebben de hoop dat zijn opvolger zich op dezelfde positieve manier zal inzetten voor de samenwerking met onze partnerstad.

Zonder de grote steun van vele vrijwilligers en de financiële bijdrage van onze sponsors zouden we onze gemeenschappelijke plannen niet hebben kunnen realiseren.

Bijzonder blij zijn we met de ondersteuning en financiële hulp van de Stichting Wilde Ganzen, de Oolgaardt stichting en de toezegging van subsidie door de NCDO.

Vanuit Mátészalka hebben we alle mogelijke medewerking gekregen. Gemeentebestuur, de Stichting Habitat, de Maltezer Orde, de stichting Huisvesting voor Ouderen en zeker de Technische School 138 hebben een belangrijk deel van de totstandkoming van de projecten voor hun rekening genomen.

De persoonlijke contacten in Mátészalka zijn hartelijk en gastvrij. Wij hopen dat de ZOM ook in de toekomst een bijdrage kan leveren aan de uitbreiding van contacten tussen Zevenaar en Mátészalka, zodat de vriendschap tussen de inwoners van beide steden zal blijven bestaan.

Drs. W.G.H. de Raden,
voorzitter ZOM

WAAROM MÁTÉSZALKA?

Vanaf 1991 is er een samenwerkingsverband tussen Zevenaar en de Oost Hongaarse stad Mátészalka. In het kader van deze samenwerking zijn er naast ambtelijke ook diverse andere contacten gelegd, zoals uitwisselingen tussen scholen voor voortgezet onderwijs, de brandweercorpsen, zangkoren, sportverenigingen en door Rotaryclub "De Liemers".

Mátészalka ligt vlakbij de grens met de Oekraïne en Roemenië. De stad heeft 22.000 inwoners, ze heeft een centrumfunctie voor de regio. In het verleden waren landbouw en industrie de belangrijkste middelen van bestaan. Na de omwenteling zijn veel bedrijven failliet gegaan, omdat de uitvoer naar de Oekraïne stagneerde.

Met de vrijheid kwam tevens een golf van werkeloosheid. Ruim 22% van de beroepsbevolking heeft geen werk, de werkeloosheid onder de jongeren is nog beduidend hoger. De hoge inflatie, (afgelopen jaar 15%), de verdubbeling van de energie prijzen, de extreem hoge rente, (ruim 35%) en de wankelende politieke situatie zijn oorzaak van een onzekere toekomst.

Mátészalka heeft naarstig gezocht naar een partnerstad in het Westen om te leren hoe men met democratie en vrijheid moet omgaan.

Er is veel energie om te bouwen aan een betere toekomst. Waar het aan ontbreekt zijn de infrastructuur en de financiële middelen.

Met ondersteuning vanuit Nederland is er ook voor de bewoners van Mátészalka hoop op een betere toekomst.

Zeker nu Hongarije lid is van de NAVO en een lidmaatschap van de Europese Gemeenschap in het vooruitzicht is gesteld.

ZEVENAAR ONDERSTEUNT MÁTÉSZALKA (ZOM)

De Stichting ZOM heeft als doel het uitvoeren en ondersteunen van humanitaire projecten in Oost-Europa, in samenwerking met regionale of plaatselijke groeperingen (op bijvoorbeeld kerkelijk, sociaal en onderwijs gebied), met bijzondere aandacht voor de Zevenaarse partnerstad Mátészalka.

De ondersteuning richt zich in eerste instantie op de meest kwetsbare groepen uit de Hongaarse samenleving, de ouderen, de gehandicapten en de wees- en pleegkinderen. De eerste projecten waren gericht op hulp voor de laatste groep.

Hongarije telt ruim 350.000 weeskinderen, waarvan er ongeveer 1500 zijn opgenomen in pleeggezinnen. De weeskinderen wonen in kindertehuizen verspreid over het land. In het oude systeem waren deze tehuizen taboe, de kinderen leefden geïsoleerd en waren bij voorbaat al kansloos en zonder toekomstperspectief.

Het is dan ook na de omwenteling moeilijk om dit systeem te doorbreken.

Mentaliteitsverandering realiseer je niet van de ene op de andere dag. Maar er is ook een groot economisch probleem, door de recessie wordt de toestand voor de weeskinderen nog slechter. De meest kwetsbare groep in de Hongaarse samenleving dreigt zonder hulp verder de dupe te worden.

PROJECTEN IN 2001

HABITATPROJECT

Habitat is een organisatie die wereldwijd gezinnen ondersteunt om een eigen woning te bouwen. Ook in Nederland is een afdeling.

Het gaat hierbij om gezinnen in arme landen die op eigen kracht nooit een eigen woning zouden krijgen. Geld wordt in de vorm van een lening beschikbaar gesteld, in plaats van rente werken de mensen gedurende 500 uur aan sociale projecten. Het geld dat wordt afgelost, wordt opnieuw beschikbaar gesteld voor bouwprojecten.

Na overleg heeft het bestuur van Habitat Nederland het verzoek van de ZOM gehonoreerd, op voorwaarde dat het een gezamenlijk project wordt van de beide Gemeenten, Habitat Nederland en de ZOM. De Stichting Habitat is haar financiële verplichting in het najaar voor een deel nagekomen.

In Mátészalka is een afdeling van Habitat opgericht om het project voor te bereiden en uit te voeren. Habitat verzorgt eveneens de financiële afwikkeling en het beheer. De gemeente Mátészalka heeft vier bouwkavels beschikbaar gesteld. De ZOM heeft tot nu toe het uitgevoerde deel gefinancierd.

Nadat in 1997 de eerste twee huizen van het Habitatproject zijn opgeleverd is in het voorjaar van 2000 de derde woning opgeleverd.

Met Habitat International is afgesproken dat de vierde woning volgens het concept van Habitat International zal worden gebouwd. De voorbereidingen zijn gestart. Uit het groot aantal kandidaten heeft de stichting Habitat een nieuw gezin geselecteerd. De Technische School zal ook het nieuwe huis als bouwscholingsproject uit gaan voeren, zodat de bouwkosten zo laag mogelijk kunnen worden gehouden.

HULP OVERSTROMING

In de nacht van 18 op 19 maart werden de bewoners van de provincie Satmar-Szabolcz-Bereg verrast, het water uit de Tisza kwam als een vloedgolf en overspoelde het land.

De situatie in de overstroomde regio is zeer bedroevend. Direct na de overstroming is de directe hulpverlening in de vorm van dijkverhoging, evacuatie en verzorging van gewonden snel op gang gekomen.

Ruim 30.000 mensen werden geëvacueerd en ondergebracht in scholen en andere gebouwen. 6000 soldaten en 2000 brandweermannen uit heel Hongarije hebben samen met de bewoners en vrijwilligers uit de regio de dijken met zandzakken verhoogd.

Veel vee is verdronken door de onverwachte dijkdoorbraak in de Oekraïne. De dijken in Hongarije zijn niet doorgebroken. Om de druk eraf te halen zijn ze op twee plaatsen doorgestoken.

Huizen zijn verwoest. Vooral de huizen waarvan de onderzijde is opgebouwd uit leem zijn ingestort. Huisraad is vernield en weggespoeld.

Een verder ramp is ontstaan doordat het sterk vervuilde water lange tijd op het land heeft gestaan. De consequentie van deze ernstige vorm van vervuiling is nog niet te overzien.

De kleine boeren kunnen in elk geval hun land niet meer op tijd inzaaien waardoor ze dit jaar zonder inkomsten en veevoer zijn. Hoe de uitwerking van de verontreiniging op het vee is moet worden afgewacht.

De door de overheid toegezegde hulp blijft nog steeds uit. Vele bewoners zijn ten einde raad.

Actie

De Stichting ZOM heeft meteen een inzamelingsactie georganiseerd. In overleg met Dénis Szilagyí, burgemeester van Mátészalka, zijn kleding en dekens ingezameld en hebben winkeliers blikken met soep en andere voedingsmiddelen en apotheekhouders verbandmiddelen en medicijnen beschikbaar gesteld.

Door o.a. de Thuiszorg en Hodes zijn rolstoelen en ander materieel voor hulpbehoeftigen beschikbaar gesteld.

Dankzij de hulp van tientallen vrijwilligers die hebben geholpen met sorteren, inpakken en inladen zijn de goederen verstuurd.

Transporten

Op 19 maart vertrok het eerste hulptransport naar Mátészalka. Een vrachtwagen met ruim 50 m³ goederen vertrok richting Mátészalka.

De opbrengst in Zevenaar was zo groot dat er op 5 april een tweede vrachtwagen, ditmaal met ruim 100 m³ goederen kon vertrekken. Door de MKZ verliep dit transport moeizaam. In Oostenrijk werd het transport gecontroleerd en alle goederen moesten ontsmet worden voordat de vrachtwagen verder kon.

Het laatste transport, eveneens 100 m³, met de restgoederen is op 24 mei vertrokken. De goederen zijn ter plekke verdeeld door de Maltezer Orde in samenwerking met de gemeente.

Hoe nu verder?

De hulpverlening vanuit Zevenaar wordt zeer gewaardeerd, in mei is een groep leerlingen en personeelsleden van het Liemers College in Mátészalka geweest voor bouwprojecten. De delegatie heeft het rampgebied bezocht en de noodtoestand gezien.

Vanuit Boedapest is niet veel hulp te verwachten. Tot op heden is er nog maar weinig gebeurd. In deze armste regio van Hongarije leven veel mensen onder de drempel van een menswaardig bestaan. Het grootste deel van de bevolking is werkeloos en er wonen veel vluchtelingen en zigeuners.

Ook vanuit het buitenland is er niet veel te verwachten. Hongarije, geen lid van de EG, dus geen hulp en geen derde wereld land, dus ook geen hulp van de buitenlandse hulporganisaties. Kortom de mensen zijn de dupe en blijven van echte hulp verstoken.

Wij hopen op een menswaardige oplossing!

Daarna is de ZOM gestopt met de goederentransporten.

HONGAARS SPONSORPLAN VOOR WEESKINDEREN (HSP)

Tijdens het bezoek aan het grote weeshuis werd heel duidelijk dat de slechte economische toestand zijn stempel extra hard drukt op de meest kwetsbare groep. Het merendeel van de weeskinderen is van zigeunerafkomst. De primaire voorzieningen van de weeskinderen komen zelfs in gevaar. Soms twee in plaats van drie karige maaltijden, nauwelijks geld voor kleding en goed onderwijs. In 1995 werd ter plekke besloten om structurele hulp te bieden en vanuit Nederland met een sponsorplan te starten voor de 160 weeskinderen uit het grote weeshuis. Maar ook de weeskinderen uit het ZOM Huis (6) en de reeds langer ondersteunde kinderen uit Mátészalka (6 en 8), Vép (10) en Pomáz (5) zijn in het sponsorplan opgenomen. Het aantal sponsoren is jammer genoeg niet gestegen. In januari waren 84 sponsoren lid van het HSP. We hopen voor elk kind een sponsor te vinden. Voor een tientje per maand of fl. 120,= per jaar sponsort u een Hongaars weeskind.

BOUWPROJECT

In mei hebben leerlingen en personeel van het Liemers College, locatie Vestersbos, samen met leerlingen van de TS 138 uit Mátészalka, meegeholpen aan de bouw van de woon/werk boerderij voor gehandicapten.

In de boerderij kunnen 15 gehandicapten wonen en werken. Naast de grote boerderij is er een werkplaats en worden kassen gebouwd voor o.a. groenten en bloemen. De boerderij ligt op het terrein van de Landbouwschool, studenten zullen als begeleider ondersteunen. Wanneer alles volgens plan verloopt wordt de boerderij in het voorjaar van 2002 opgeleverd.

De leerlingen van de TS Mátészalka werken aan de boerderij als bouwplaats. Leerlingen van het Vestersbos hebben in de mei vakantie het grondwerk gedaan en het gebouw tot op zolderhoogte opgemetseld.

CONNEXION Arnhem stelde een bus beschikbaar voor het vervoer van de leerlingen en drie chauffeurs waren bereid om hun vakantie beschikbaar te stellen om te rijden.

TAFELTJE-DEK-JE PROJECT

In september 1998 is de Maltezer Orde gestart met een tafeltje-dek-je project voor daklozen en ernstig hulpbehoevende gezinnen. Vanaf die tijd krijgen ruim 75 bewoners uit Mátészalka elk weekend warme maaltijden. Ook in 2001 heeft de ZOM dit project ondersteund.

ACTIVITEITEN IN 2002

- In het voorjaar van 2001 is de voorbereiding voor fase 2 van het gehandicapten project van start gegaan. Er worden plannen ontwikkeld voor de bouw van een multifunctioneel dienstencentrum in Mátészalka. Leerlingen van de TS 138 zullen meehelpen met de bouw. De ZOM heeft de financiering van het project bijna rond en houdt zich in 2001 bezig met het werven van de benodigde sponsorgelden voor het project.
- In het komende jaar staan er diverse uitwisselingen op het programma.
- In 2002 wordt het 10 jarig jubileum van de stedenband gevierd.

PROJECTPLAN VOOR GEHANDICAPTEN 2001/2003

Situatie in Hongarije

De situatie voor verstandelijk gehandicapten in Hongarije is bedroevend slecht. Gehandicapten blijven wanneer het enigszins mogelijk is thuis. Voor het gezin is dit een grote bijna onmogelijke opgave. Een van de ouders moet thuis blijven om de zorg voor de gehandicapte op zich te kunnen nemen. Het gezin is daardoor afhankelijk van één inkomen, iets wat in Hongarije bijna ondenkbaar is. Het gemiddelde inkomen van een gezin bedraagt vierhonderd gulden per maand. Wil een gezin het hoofd boven water houden, is het noodzakelijk dat beide ouders werken.

Voor de verzorging van gehandicapten is slechts een geringe vergoeding beschikbaar. Er is vrijwel geen dagopvang en aangepast werk voor gehandicapten.

Gezinnen komen hierdoor in een achterstandssituatie terecht en leiden veelal een teruggetrokken en geïsoleerd bestaan.

Voor de ouders is er de grote ongewisheid waar hun kind blijft wanneer zij te oud worden om voor hun gehandicapt kind te zorgen of overlijden.

Wanneer de gehandicapten in de bestaande tehuizen terechtkomen is de situatie voor hen nog uitzichtlozer.

De tehuizen zijn groot, liggen veraf van de bewoonde wereld, zijn niet toegankelijk voor buitenstaanders, hebben vaak niet of slecht opgeleid personeel en er wordt op geen enkele wijze bijgedragen aan de ontwikkeling van de bewoners. Er zijn slechts minimale zorgactiviteiten aanwezig. Geld om de situatie te verbeteren is er niet.

Toch zijn er ook in Hongarije mensen die zich zorgen maken over de mensonterende omstandigheden waarin de meeste gehandicapten leven en graag verbetering in de leefomstandigheden willen brengen.

In Mátészalka probeert de sociale dienst van de gemeente een dagopvang voor gehandicapten op te zetten en een werkplaats te realiseren met aangepast werk. De mogelijkheden en resultaten voor de begeleiders zijn gering, de inzet van de medewerkers is enorm groot. Kansen om succesvol een project voor gehandicapten op te zetten zijn volop aanwezig.

Projectplan

Inmiddels is in Mátészalka een werkgroep opgericht die de mogelijkheden heeft onderzocht om de situatie voor verstandelijk gehandicapten te verbeteren.

Voordat het plan werd opgezet zijn leden van de werkgroep in Zevenaar geweest om te zien hoe gehandicapten hier in de samenleving zijn geïntegreerd. Zij bezochten gezinsvervangende tehuizen, sociale werkplaatsen van Presikhaaf in Arnhem en FESTOG in Didam, de woon/werkboerderij van de FESTOG in Zevenaar en FATIMA in Nieuw Wehl.

Dienstencentrum

De boerderij is nog maar het begin. Daarnaast moet er op een centrale locatie in de stad een dienstencentrum voor gehandicapten komen.

Momenteel worden iedere dag zo'n 40 verstandelijk gehandicapten opgevangen in een gebouw, dat reeds lang niet meer aan de normen van deze tijd voldoet.

Ook zijn werkplaatsen en ruimtes voor scholing in het plan opgenomen. Verder moeten de cliënten hier terecht kunnen voor therapie, komen er kamers voor artsen en andere hulpverleners.

In de werkplaatsen wordt aangepast werk aangeboden dat in overleg met plaatselijke bedrijven door de gehandicapten kan worden verricht. Drie bedrijven hebben toegezegd om hun medewerking aan dit project te verlenen.

Woningen

Tevens moeten er woningen komen, waar gehandicapten onder begeleiding zelfstandig kunnen wonen.

Integratie in de samenleving is daarbij heel belangrijk. Daarom moet het project zoveel mogelijk in samenwerking met ouders maar ook burens en betrokken organisaties uitgevoerd worden.

In samenwerking met de stichting Fatima in Wehl wordt de scholing van het personeel opgezet.

De cliënt staat bij dit alles centraal. Dat betekent echter tegelijkertijd, dat een appél wordt gedaan op de mensen om hen heen: ouders, verwanten en medewerkers. Hun steun en bijdrage zijn belangrijk om cliënten zo volwaardig mogelijk aan de samenleving deel te laten nemen. Hierbij speelt ook het zelfstandiger maken van de cliënten een grote rol.

Zij zullen stapje voor stapje moeten leren zelfstandiger en onafhankelijker te leven. Maar deze veranderingen komen niet vanzelfsprekend tot stand. Voor cliënten, ouders en medewerkers is het wennen, zeker wanneer een cliënt vele jaren in een afhankelijke situatie heeft geleefd. Ook in Nederland heeft het jaren geduurd voordat deze cultuuromslag geaccepteerd werd.

In Hongarije is een breed draagvlak nodig, zodat het project geaccepteerd en geïntegreerd wordt in de samenleving. De randvoorwaarden zijn aanwezig. Vanuit Nederland is naast immateriële ook materiële hulp in de vorm van geld nodig.

Kostenoverzicht:

◆ Bouwkosten dienstencentrum	fl	300.000
◆ Inrichting dienstencentrum	-	75.000
◆ Bouwkosten twee dubbele woningen	-	150.000
◆ Eerste jaar exploitatiekosten	-	50.000
Totaal	fl	<u>575.000</u>

Door diverse acties op het Liemers College, de premies van de Jeugd voor Jeugd actie van de Wilde Ganzen en de subsidie van de NCDO is van het benodigde bedrag voor het dienstencentrum fl. 300.000 bij elkaar. Voor de resterende fl. 75.000, - hopen we nog sponsoren te vinden.

SAMENWERKING IN 2001

Graag wil het bestuur alle sponsors van harte bedanken voor hun bijdrage. Zonder hun steun waren de projecten in Mátészalka niet mogelijk geweest. Wij, als bestuur, willen het hierbij niet laten en wij hopen ook in de toekomst weer een beroep te mogen doen op onze sponsors. Met een aantal instellingen hebben wij het afgelopen jaar op een prettige en constructieve wijze samengewerkt.

- **De Algemene Stichting Woningbouw Zevenaar** (ASWZ) stelt reeds jaren ruimte en hulpmiddelen beschikbaar en zij zijn steeds bereid de projecten in Mátészalka te ondersteunen, zowel financieel als met mankracht.

- **De Technische School 138** uit Mátészalka heeft veel werk verzet om de samenwerking van de grond te krijgen. Ook hun bijdrage aan de bouwprojecten was geweldig.

- Liemers College, **locatie Vestersbos**, leerlingen en personeel hebben voor de tiende keer een project in Hongarije uitgevoerd en zo een bijdrage geleverd aan de verbetering van de slechte levensomstandigheden van een deel van de bewoners in Mátészalka.

- De Zevenaarse locaties van het **Liemers College** hebben in 2001 samen ruim honderdduizend gulden bij elkaar gebracht voor de bouw van de woon/werk boerderij voor gehandicapten. Een fantastisch resultaat.

- De **gemeente Mátészalka** is steeds bereid om al het mogelijke te doen om projecten te kunnen realiseren.

- De **gemeente Zevenaar** en met name burgemeester drs. R.P.H.Oudenhoven en de heer J.E. Krosse zijn steeds bereid om onze activiteiten te ondersteunen.

- De heer **drs. A. Oostlander**, Europarlementariër heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de uitwisselingen en symposia.

- De Stichting **WILDE GANZEN** heeft ook in 2001 een premie in het kader van de "Jeugd voor Jeugd" actie voor de projecten van het Liemers College beschikbaar gesteld

- Ook de **Oolgaardt Stichting** heeft het bouwproject van het Vestersbos financieel ondersteund.

- Heel veel dank is de ZOM verschuldigd aan de vele **vrijwilligers** die werkelijk dag en nacht klaar stonden om te helpen. Niets was teveel, kleding en goederen ophalen, sorteren en inpakken, vrachtwagens laden, zelfs 's nachts, spullen repareren. Zonder de inzet van deze vrijwilligers was het werk van de ZOM niet mogelijk.

OVERZICHT SPONSOREN 2001

ASWZ, Algemene Stichting Woningbouw Zevenaar

BAT Zevenaar

Bouwbedrijf H.W. Joosten b.v. Zevenaar

BPC Duiven

Brandweer Zevenaar

Gemeente Zevenaar

Huize Fatima Wehl

Liemers College Zevenaar

MRC IMPEX Zevenaar

NVOB afdeling Zevenaar

Rabobank Zevenaar

SVZ, Stichting Volkshuisvesting Zevenaar

Schäfer Shop Arnhem

Schoonmaakbedrijf Durant Arnhem

Stichting Katholieke Noden Hilversum

Streekziekenhuis Zevenaar

Vervoersmaatschappij Connexxion Arnhem

Verpleeghuis Zevenaar

Wezenfonds Zevenaar

Woonzorgcentrum "Kelsehof" Didam

Woonzorgcentrum "Pelgromhof" Zevenaar

Woonzorgcentrum "Subenhara" Zevenaar

De Stichting ZOM staat ingeschreven in het register van de Kamer van Koophandel en fabrieken voor centraal Gelderland, dossiernummer S 52376 dd. 24.07.1996
